

MEDIEANALYSE

Nedtoner danske medier Israels ansvar for hungersnøden i Gaza?

Mediekritisk.

Nedtoner danske medier Israels ansvar for hungersnøden i Gaza?

Lars Kiær og Niels Brinch

Mediekritisk Netværk

31. marts 2024

Mediekritisk.dk

Indhold

INDHOLD	1
BAGGRUND	2
METODE	3
ARTIKELSØGNING	3
REGISTRERINGER	3
RESULTATER	4
FORDELING OVER MEDIER OG TID	4
BESKRIVELSE AF ISRAELS ROLLE	6
EN NATURKATASTROFE?	8
RITZAU'S INDFLYDELSE PÅ MEDIEBILLEDET	9
KONKLUSION	10

Baggrund

Hungersnøden blandt Gazastribens over 2,2 millioner palæstinensere er i skrivende stund ved at udvikle sig til en eksistentiel krise, der truer med at udslutte generationer, og halvdelen af enklavens befolkning er nu på det højest mulige trusselsniveau for sult.

Krigens forfærdelige humanitære konsekvenser har været grundigt dokumenteret gennem flere måneder i rapporter og udtalelser fra bl.a. FN^{1,2,3}, internationale nødhjælpsorganisationer⁴ og EU⁵.

Mens Israels intentioner har stået pinligt klare lige siden de indledende udsagn om at ville afskære samtlige forsyningslinjer ind i Gaza⁶, har nyhedshistorierne i danske medier givet det indtryk, at der er tale om en naturkatastrofe eller en dårlig vejrudsigt.

Denne analyse har til formål at dokumentere og sætte tal på mediedækningen af den menneskeskabte hungersnød i Gaza. Det er vores håb, at dette kan bidrage til refleksion og dialog om mediernes rolle og ansvar i Israels igangværende krig mod Gaza.

¹ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/01/over-one-hundred-days-war-israel-destroying-gazas-food-system-and>

² <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147656>

³ https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_Feb_July2024_Special_Brief.pdf

⁴ <https://www.hrw.org/news/2023/12/18/israel-starvation-used-weapon-war-gaza>

⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/udland/eus-udenrigschef-israel-bruger-sult-som-vaaben-i-gaza>

⁶ https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/defense-minister-announces-complete-siege-of-gaza-no-power-food-or-fuel/

Metode

Artikelsøgning

Vi har udsøgt online nyhedshistorier fra følgende større danske dagblades og nyhedsstationers online sites: dr.dk, tv2.dk, politiken.dk, berlingske.dk, information.dk. Vi har inkluderet alle artikler fra en 11-ugers periode fra 3. januar til 19. marts 2024.

Artikler skulle indeholde ordene 'sult', hungersnød' og/eller 'underernæret'/'underernærede' og fokusere på den humanitære situation og/eller nødhjælp/logistik, så med andre ord ikke handle om krigshandlinger eller politik. Samtlige historier omhandler således sult og hungersnød blandt civilbefolkningen i Gaza.

Søgningen resulterede i 58 artikler, som kan ses i samlede datasæt på mediekritisk.dk.

Registreringer

For hver artikel registrerede vi, om den beskrev Israels rolle, idet vi skelnede mellem fem kategorier af stigende grad af alvor: Nævnes Israel? Har de mulighed for at hjælpe? Har de ansvar for at hjælpe? Er de hovedårsagen? Udsulter de bevidst civilbefolkningen i Gaza? I spørgsmålet om, hvorvidt Israel blev nævnt, skelnede vi mellem artikler, der nævner Israel som en selvstændig part, og artikler, der udelukkende nævner dem som en del af udtryk i stil med 'konflikten mellem Israel og Hamas'.

Vi registrerede desuden, om artiklerne formidlede hungersnødens årsager i form af krig/krigshandlinger og problemer med at få nødhjælpen frem.

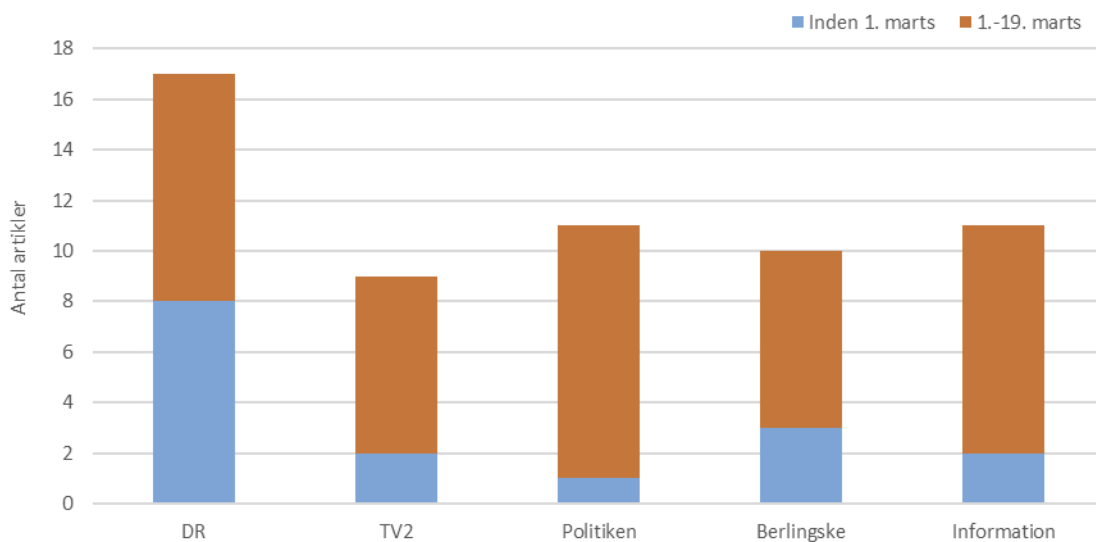
For at kunne analysere placeringen af en given information i artiklen registrerede vi det afsnit, hvor den forekom, foruden det samlede antal afsnit. Overskrifter og evt. faktabokse talte som ét afsnit hver.

Vi registrerede desuden artiklernes udgivelsesdato, om de er gengivelser af artikler fra Ritzau, samt om deres overskrift formidler, at hungersnøden skyldes bevidste handlinger fra Israels side.

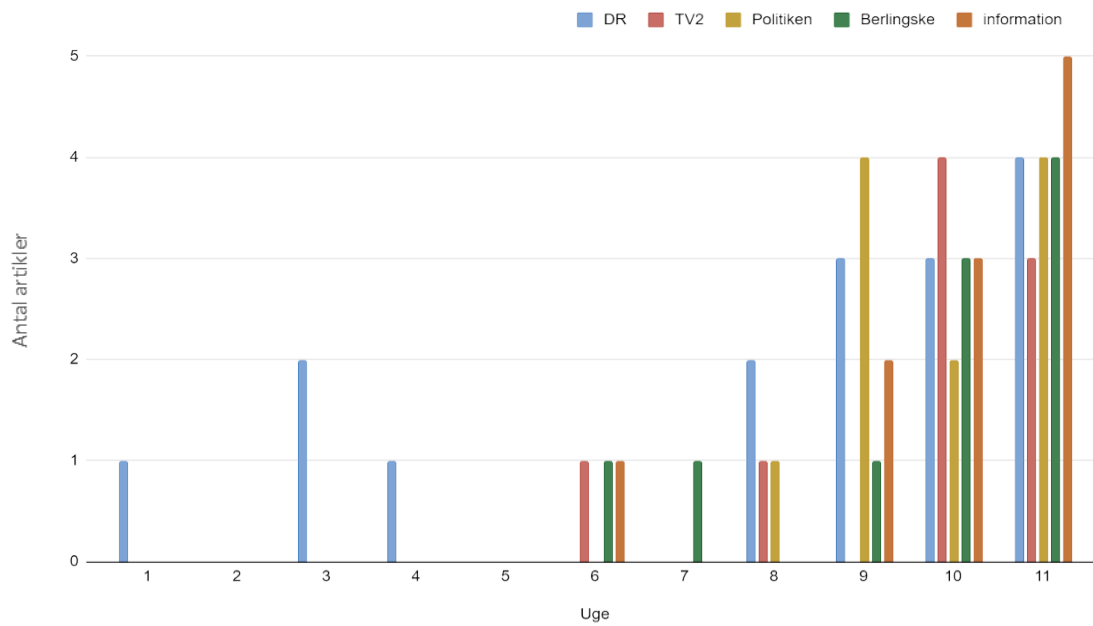
Resultater

Fordeling over medier og tid

- DR stod samlet set bag klart flest artikler om hungersnøden i Gaza og udgav tre ud af ti artikler i perioden (Figur 1). TV2 stod for færrest med blot 9 artikler i perioden.
- De fleste medier var meget langsomme til at fokusere på sultkatastrofen i Gaza (Figur 2).
- Færre end hver tredje artikel (16 i alt) blev udgivet i årets første to måneder.
- DR stod for halvdelen af disse og udgav omtrent lige så mange artikler i dén periode som efter 1. marts.
- Politiken udgav blot én enkelt artikel om hungersnøden i årets første måneder, mod hele ti artikler efter 1. marts.

Figur 1. Antal artikler om hungersnød i Gaza udgivet af hvert medie hhv. før og efter 1. marts 2024.

Figur 2. Antal artikler om hungersnød i Gaza udgivet af hvert medie i hver af de 11 undersøgte uger.

Beskrivelse af Israels rolle

- Kun hver sjette artikel fortæller, at hungersnøden skyldes bevidst udsultning fra Israels side (Tabel 1). Halvdelen kommer fra DR, mens ingen kommer fra TV2.
- Færre end hver tredje artikel fortæller, at Israel er årsagen til den beskrevne sult og hungersnød. For Politiken og TV2 gælder dette kun cirka hver femte artikel.
- Færre end halvdelen af artiklerne antyder, at Israel har ansvar for at forbedre situationen. For Information gælder dette kun godt hver tredje artikel (36%).
- Godt hver tredje artikel undlader at fortælle, at Israel faktisk har mulighed for at afhjælpe situationen, f.eks. ved at lade mere nødhjælp komme ind i Gaza. Dette gælder kun for godt halvdelen (56%) af artiklerne fra TV2.
- Knap hver femte artikel nævner ikke Israel som en aktiv part. Dette gælder for blot hver tredje af artiklerne fra TV2.
- Hver syvende artikel (14%) om hungersnøden i Gaza nævner overhovedet ikke Israel (eller israelere)!
- Omtaler af Israel er generelt placeret meget langt nede i artiklerne (Tabel 2).

	Nævner (alle former)	Nævner (aktiv part)	Har mulighed for at hjælpe	Har ansvar for at hjælpe	Er årsagen	Udsulter bevidst
DR	14	13	11	11	8	5
TV2	7	6	5	4	2	0
Politiken	10	10	7	5	2	3
Berlingske	9	8	7	4	3	1
Information	10	10	7	4	3	1
I alt	50	47	37	28	18	10
Andel i alt	86%	81%	64%	48%	31%	17%

Tabel 1. Antal artikler om hungersnød i Gaza udgivet af hvert medie og i alt, som omtaler Israel på hvert af fem niveauer af alvorlighed ('Nævner' på to måder).

	Har mulighed for at hjælpe	Har ansvar for at hjælpe	Er årsagen	Udsulter bevidst
DR	35%	38%	38%	65%
TV2	48%	59%	70%	-
Politiken	49%	60%	64%	55%
Berlingske	55%	63%	57%	89%
Information	49%	51%	41%	24%
Samlet	46%	50%	48%	60%

Table 2. Gennemsnitlig placering af omtalen af Israel på hvert af fire niveauer af alvorlighed, opgjort per medie og samlet. 0% svarer til begyndelsen af artiklen, 100% til slutningen.

En naturkatastrofe?

- Informationen om at hungersnøden i Gaza skyldes bevidst udsultning af Israel præsenteres gennemsnitligt først i artiklernes sidste 40% (Tabel 2). De færreste læsere når så langt i deres læsning, hvis de overhovedet klikker ind på artiklen.
- Overskrifter er helt afgørende for, hvordan den almindelige læser forstår et givet emne. I en medieverden, hvor omkring fire ud af fem læsere aldrig læser mere end overskriften er det derfor skræmmende, at blot to af overskrifterne (én fra DR og én fra Politiken) formidler, at hungersnøden skyldes bevidst udsultning fra Israels side.
- Kun fire ud af ti artikler får formidlet, at årsagen til hungersnød er krigshandlinger (Tabel 3). Det samme gælder blot 11% og 30% af artiklerne fra hhv. TV2 og Berlingske. Informationen er i gennemsnit placeret knap halvejs nede i artiklerne.
- De fleste artikler får formidlet, at nødhjælpen er svær at få ind, men denne oplysning er alligevel fraværende fra næsten hver femte artikel. Information er gennemsnit placeret godt en tredjedel nede i artiklerne.

	Årsagen er krig eller krigshandlinger		Nødhjælpen er svær at få ind og frem	
	Antal	Placering	Antal	Placering
DR	9	38%	12	20%
TV2	1	56%	8	50%
Politiken	6	46%	9	33%
Berlingske	3	55%	9	48%
Information	4	54%	9	43%
Samlet	23	46%	47	37%

Tabel 3. Mediernes omtale af årsager til hungersnøden i Gaza. Angivet som antal artikler og gennemsnitlig placering i artiklen, hvor 0% svarer til begyndelsen af artiklen, 100% til slutningen.

Ritzau's indflydelse på mediebildet

- Næsten halvdelen af artiklerne er baseret på 10 unikke historier fra Ritzau (Tabel 4).
- Ritzau's artikler gengives typisk i 2-4 af de fem medier.
- Ritzau har dermed utrolig stor indflydelse på læsernes opfattelse af situationen.
- Dette gælder særligt i Berlingske og Information, hvor Ritzau's artikler udgør hhv. 90% og 73% af dækningen af hungersnøden i Gaza!
- Kun hver femte artikel fra Ritzau fortæller, at Israel er årsagen til den beskrevne sult og hungersnød, hvilket er under halvt så ofte som i mediernes originale historier (42%).
- Ingen af historierne fra Ritzau nævner, at der er tale om bevidst udsultning.

	Antal artikler fra Ritzau	Andel fra Ritzau
DR	2	12%
TV2	5	56%
Politiken	3	27%
Berlingske	9	90%
Information	8	73%
Samlet	27	47%

Tabel 4. Antal artikler skrevet af Ritzau og gengivet af de enkelte medier, og andelen af disse medieres samlede antal artikler.

Konklusion

Vores analyse viser med al tydelighed, at de danske medier nedtoner og udelader Israels ansvar og intentioner for den igangværende sultkatastrofe i Gaza. Deres online nyhedshistorier beskriver hungersnøden, som var det en naturkatastrofe, uden at beskrive en årsag og dermed en løsning.

Dette ikke bare vildleder befolkningen, men er endnu værre med til at facilitere befolkningens accept af Israels krigsforbrydelser mod palæstinenserne.

Analysen fokuserer på blot et enkelt aspekt af Israels krig mod Gaza. Det er desværre nærliggende at tro, at den dokumenterede vildledning gælder andre dele af mediedækningen. Der er med andre ord brug for, at danske mediehuse reflekterer over lødigheden af deres formidling af Israels krig mod Gaza.

Herfra skal der lyde en opfordring til at tage et skridt fremad mod en mere ansvarlig journalistik, der i højere grad belyser de underliggende årsager og aktørernes ansvar. Kun ved at forpligte sig til en højere standard af nøjagtighed og retfærdighed kan medierne bevare deres eksistensberettigelse i en tid, hvor stadig flere mediebrugere søger mod alternative informationskilder.